

Asia: VN/26120/2023-OM-100

Hallinnollisten seuraamusmaksujen määrääminen tietosuojalainsäädännön rikkomuksista julkissektorilla

Lausunnonantajan lausunto

1. Kommentit lakiehdotuksista:

Maahanmuuttovirasto kiittää mahdollisuudesta lausua esityksestä.

Maahanmuuttovirasto katsoo aiemmin arviomuistioon annetun lausunnon mukaisesti, että tietosuoja-asetuksen tarkoittamia hallinnollisia seuraamusmaksuja ei tulisi ulottaa koskemaan viranomaistahoja. Seuraamusmaksun kohdistuminen viranomaisiin ei välttämättä edistäisi tietosuojaa ottaen huomioon jo nyt voimassa oleva lainsäädäntö ja virkamiehiä koskeva rikosoikeudellinen virkavastuu. Suurempi vaikuttavuus saadaan aikaan laajentamalla tietosuojaa koskevaa neuvontaa ja ohjausta kuin tehostamalla poikkeustilanteiden hallinnollista käsittelyä määräämällä taloudellisia sanktioita valtion sisällä.

Virasto pitää kannatettavana ilmoitusvelvollisuuden rajoittamista koskevaa ehdotusta, koska se yhtenäistää lainsäädäntöä ja suojaa erittäin tärkeää yleistä ja yksityistä etua.

2.1 Yleiset kommentit yksittäistä seuraamusmaksua koskevista vaikutuksista ja muista viranomaisvaikutuksista:

Tietosuoja-asetuksen 83 artiklan mukaan edellytyksenä tietosuoja-asetuksen mukaisten hallinnollisten sakkojen määräämiseen on, että se on kussakin yksittäisessä tapauksessa tehokasta, oikeasuhteista ja varoittavaa.

Kyseinen artikla perustaa sakon suuruuden määrittelyn vahvasti organisaatioiden liiketoimintaan. Pyrkimyksenä on luoda selkeä taloudellinen pelote, jossa tietosuoja-asetuksen noudattaminen tulee edullisemmaksi kuin riskiperusteinen päätös olla noudattamatta asetusta. Yrityksille tämä pelote on selkeä ja seuraamusmaksun määrääminen vaikuttaa välittömästi esimerkiksi osakeyhtiöissä niiden lakisääteiseen tehtävään tuottaa voittoa osakkeenomistajille.

Viranomaisen seuraamusmaksu poikkeaa yksityiselle organisaatiolle määrättävästä seuraamusmaksusta merkittävästi siltä osin, että maksun antaja ja maksaja ovat sama taho, jolloin vastaavaa vaikutusta ei ole. Seuraamusmaksu ei siten käytännössä olisi sakko, vaan valtion sisäinen rahansiirto.

Tämän lisäksi pelotteena on kuvattu mainehaittaa, joka aiheuttaisi yrityksille lisää taloudellista tappiota. Viranomaisillakin on maine, jota määrätty seuraamusmaksu voisi vahingoittaa, mutta toisin kuin yksityisellä sektorilla, viranomaisen palvelua ei kuitenkaan pysty vaihtamaan toiseen toimijaa, vaikka asiakas ei kokisi asiointia mielekkääksi tai turvalliseksi. Pahimmassa tapauksessa sen lisäksi, että rekisteröidyn oikeuksille on aiheutunut riski henkilötietojen väärällä käsittelyllä, rekisteröidylle henkilölle koituisi lisää haitallisia seuraamuksia, mikäli seuraamusmaksun aiheuttamat säästötoimet johtaisivat esimerkiksi asiakaspalvelun heikkenemiseen. Tämä riski tulisi sääntelyllä mitigoida.

2.2 Tunnistattekko muita kuin esitysluonnoksessa käsiteltyjä tilanteita, joissa seuraamusmaksua ei olisi mahdollista kohdistaa rekisterinpitäjänä (tai henkilötietojen käsittelijänä) toimivan viranomaisen tai julkishallinnon elimen toimintamenoihin tai muutoin suoraan kyseiselle viranomaiselle tai julkishallinnon elimelle, ja mistä syystä se ei ole mahdollista?

-

2.3 Tunnistattekko oman budjetin, määrärahojen tai muun rahoituksen käyttämisen valossa muita huomioitavia näkökohtia, joita voi liittyä yksittäiseen viranomaiselle tai julkishallinnon elimelle määrättävään seuraamusmaksuun?

-

2.4 Täydennysehdotukset ja kommentit tietoyhteiskuntavaikutuksia koskeviin arvioihin:

Seuraamusmaksun käyttöönotto julkishallinnossa voisi johtaa liialliseen varovaisuuteen esimerkiksi tietojärjestelmähankinnoissa tai toiminnan kehittämisessä. Tämä voisi johtaa digitalisaatio- ja tietoyhteiskuntakehityksen hidastumiseen, tiedon liikkuvuuden estymiseen sekä yksityiselämän suojan liialliseen painottumiseen muiden perusoikeuksien ja yleiseen etuun liittyvien intressien kustannuksella.

2.5 Muut kommentit ehdotetun sääntelyn vaikutuksista:

-

3. Muut huomiot (tai lausuntonne) esitysluonnoksesta:

-

Waal Johanna

Sovela Katariina
Maahanmuuttovirasto